

Český jazyk

Počet vyučovacích hodin za týden				Celkem
1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	
2	2	1	2	7
Povinný	Povinný	Povinný	Povinný	

Název předmětu	Český jazyk
Oblast	Jazyk a jazyková komunikace
Charakteristika předmětu	<p>1.1.1.1 Předmět Český jazyk (dále jen CEJ) představuje součást oboru Jazyk a jazyková komunikace. Tato oblast zaujímá stěžejní postavení ve výchovně vzdělávacím procesu. Předmět je vyučován ve všech ročnících gymnázia.</p> <p>Vyučovací předmět CEJ jako součást této oblasti zaujímá stěžejní postavení ve výchovně vzdělávacím procesu, neboť jsou získané dovednosti potřebné nejen pro kvalitní jazykové vzdělání, ale i pro úspěšné osvojování poznatků v dalších oblastech vzdělávání. Zároveň je tento vyučovací předmět povinným maturitním předmětem ve společné části maturitní zkoušky.</p> <p>Ve výuce CEJ žáci získávají poučení o jazyku jako východisko ke komunikaci v různých, i náročnějších typech mluvených i psaných textů. To umožní vybudovat kompetence pro jejich pochopení i interpretování textů (čtení s porozuměním), jež povede k hlubokým čtenářským zážitkům. Učitel iniciuje hovory či úvahy o nich. Rozvoj těchto schopností a dovedností spolu s osvojením vymezených poznatků teoretických je důležitý nejen pro studium češtiny, ale i obecněji, neboť v jazykovém ztvárnění je uloženo mnoho poznatků a nové myšlenky se obvykle vyjadřují přirozeným jazykem. V předmětu CEJ jsou žáci vedeni k tomu, aby rozuměli různým typům textů a přemýšleli o nich, získávali schopnost vyjadřovat se spisovným jazykem správně, výstižně, slohově vhodně a pohotově v projevech ústních i písemných. Dále mají rozlišovat různá jazyková sdělení, číst s porozuměním, kultivovaně psát, mluvit a rozhodovat se na základě přečteného nebo slyšeného textu různého typu vztahujícího se k nejrůznějším situacím, analyzovat jej a kriticky posoudit jeho obsah. Učí se rovněž posuzovat formální stránku textu a jeho výstavbu. Žáci prohlubují své znalosti o stratifikaci jazyka a v jednotlivých jazykových disciplínách. To je vede k přesnému a logickému myšlení, které je základním předpokladem jasného, přehledného a srozumitelného vyjadřování.</p> <p>Dovednosti získané ve vzdělávacím oboru CEJ jsou potřebné nejen pro kvalitní jazykové vzdělání, ale i pro úspěšné osvojování poznatků v dalších oblastech vzdělávání. Užívání češtiny jako mateřského jazyka v jeho mluvené i písemné podobě umožňuje žákům poznat a pochopit společensko-kulturní vývoj lidské společnosti. Vzdělávání v této vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka především k pochopení jazyka jako prostředku historického a kulturního vývoje národa a důležitého sjednocujícího činitele národního společenství. Při realizaci daného vzdělávacího oboru se vytvářejí předpoklady k efektivní mezilidské komunikaci tím, že se žáci učí interpretovat své reakce a pocity tak, aby dovedli pochopit svoji roli v různých komunikačních situacích a aby se uměli orientovat při vnímání okolního světa i sebe sama. V komunikační a slohové výchově se žáci učí vnímat a chápat různá jazyková sdělení, číst s porozuměním, kultivovaně psát, mluvit a rozhodovat se na základě přečteného nebo slyšeného textu různého typu vztahujícího se k nejrůznějším situacím, analyzovat jej a kriticky posoudit jeho obsah. V jazykové výchově žáci získávají vědomosti a dovednosti potřebné k osvojování spisovné podoby českého jazyka. Učí se poznávat a rozlišovat jeho další formy. Jazyková výchova vede žáky k přesnému a logickému myšlení, které je základním předpokladem jasného, přehledného a srozumitelného vyjadřování. Při rozvoji potřebných znalostí a dovedností se uplatňují a prohlubují i jejich obecné intelektové dovednosti, např. dovednosti porovnávat různé jevy, jejich shody a odlišnosti, třídit je podle určitých hledisek a dospívat k zobecnění. Český jazyk se tak od počátku vzdělávání stává nejen nástrojem získávání většiny informací, ale i předmětem poznávání.</p> <p>Příležitostí pro opravdové talenty jsou různé jazykové soutěže, zvl. Olympiáda v českém jazyce či středoškolská odborná činnost (SOČ).</p>

Název předmětu	Český jazyk
Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu (specifické informace o předmětu důležité pro jeho realizaci)	Jedna vyučovací hodina týdně je v předmětu CEJ ve všech ročnících studia půlená.
Integrace předmětů	<ul style="list-style-type: none"> • Český jazyk a literatura
Výchovné a vzdělávací strategie: společné postupy uplatňované na úrovni předmětu, jimiž učitelé cíleně utvářejí a rozvíjejí klíčové kompetence žáků	<p>Kompetence k učení: Žák ve shodě s klíčovými kompetencemi k učení dle RVP vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie: Učitel vede žáka k tomu, aby sám v učebnicích (textových a jiných pomůckách) vyhledal příklady zkoumaného jevu, sám stanovil pravidla pro tento jev typická a následně aby se sám pokusil vytvořit příklady vlastní, kde by právě získané vědomosti uplatnil. Jiným způsobem je rozdělení zkoumaných jevů mezi žáky do několika skupin (skupinové vyučování); žáci dokazují zvládnutí kompetence k učení tím, že jsou schopni vysvětlit zadaný jev (příklad) ostatním ve skupině, případně mezi skupinami.</p> <p>Ačkoli v českém jazyce při nástupu na střední školu – na rozdíl od jiných, cizích jazyků, které se žák učí – lze již předpokládat, že žák zvládl praktické techniky pozorného, plynulého a věcného čtení a že chápe význam klíčových slov, přesto je vhodné i toto procvičovat. Nezbytností je, aby žák poznával smysl a cíl učení, chápal důležitost a praktickou využitelnost poznávaného a uvědomoval si možnosti svého dalšího zdokonalování. Toho lze dosáhnout například předkládáním složitějších a rozsáhlejších textů s různými úkoly na vyhledávání klíčových slov, vět apod. Učitel vede žáka k tomu, aby sám v učebnicích (textových a jiných pomůckách) vyhledal příklady zkoumaného jevu, sám stanovil pravidla pro tento jev typická a následně aby se sám pokusil vytvořit příklady vlastní, kde by právě získané vědomosti uplatnil. Jiným způsobem je rozdělení zkoumaných jevů mezi žáky do několika skupin (skupinové vyučování). Procvičujeme se žáky rovněž práci s textem, techniky pozorného, plynulého a věcného čtení a vedeme je k chápání významu klíčových slov. Nezbytností je, aby žák poznával smysl a cíl učení, chápal důležitost a praktickou využitelnost poznávaného a uvědomoval si možnosti svého dalšího zdokonalování. Toho lze dosáhnout například předkládáním složitějších a rozsáhlejších textů s různými úkoly na vyhledávání klíčových slov, vět apod.</p> <p>Kompetence k řešení problémů: Žák vnímá nejrůznější problémové situace a na základě získaných poznatků tyto situace řeší. V předmětu CEJ zejména aplikuje poznatky z morfologie, lexikologie a syntaxe, což prokáže především při psaní diktátů či jiných gramatických cvičeních a rovněž při psaní samostatné slohové práce. V ní především se projeví žákova schopnost využít osvojené jazykové jevy „nenásilnou formou“, tj. v textu, který se nezaměřuje na konkrétní jev, a navíc v textu, jehož je žák sám autorem. Problémové úkoly jsou zařazovány pravidelně.</p> <p>V předmětu CEJ klademe důraz na aplikaci poznatků z morfologie, lexikologie a syntaxe. Zadáváme diktáty, gramatická cvičení a samostatné slohové práce. Především v nich se projeví žákova schopnost využít osvojené jazykové jevy „nenásilnou formou“, tj. v textu, který se nezaměřuje na konkrétní jev, a navíc v textu, jehož je žák sám autorem. Schopnost řešení problémů lze cvičit rovněž na literárních ukázkách a při práci s nimi. Žák je veden ke správnému použití jazykových jevů, např. při vysvětlování odchylek od jazykové normy (ukázky nářečí, obecné češtiny apod.), vyhledávání gramatických výjimek apod. Žák má rovněž možnost přečtený text reprodukovat nebo vytvářet další texty vlastní – i s možností využití různých jazykových vrstev.</p> <p>Kompetence komunikativní: Žák logicky formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory, tj. je schopen odpovídat na doplňovací otázky typu „proč“. V souvislosti s výše uvedenými kompetencemi k řešení problémů je žák schopen vytvářet vlastní mluvené (popř. psané) projevy. Učitel vede cvičeními žáka k tomu, aby rozpoznal</p>

Název předmětu	Český jazyk
	<p>nejen, o jaké jazykové vrstvy se v daných projevech jedná, ale také aby dokázal zhodnotit vhodnost dané vrstvy pro různé společenské situace. Opět se zde nabízí využití příkladů (textů, popř. nahrávek) z médií i běžné komunikace. Simulací různých prostředí vede učitel žáka ke správnému užívání ustálených forem, jako jsou oslovení, omluva, prosba, vzkaz apod., i ovládání mimojazykových prostředků řeči (mimika, gesta). Všechny tyto aktivity lze samozřejmě vztahovat nejen na jednotlivce, ale také na skupiny: Příklady proto mohou být texty (projevy) jiných žáků ve třídě. Tím je žák nucen naslouchat promluvám druhých a následně na ně reagovat.</p> <p>Vyžadujeme logické formulace, přesné vyjadřování vlastních myšlenek a názorů. Vedeme žáky k odpovědím na doplňovací otázky „proč,“ „co by se stalo, kdyby...,“ „co musíme udělat, aby...“ atd. Učitel vede cvičeními žáka k tomu, aby rozpoznal nejen, o jaké jazykové vrstvy se v daných projevech jedná, ale také aby dokázal zhodnotit vhodnost dané vrstvy pro různé společenské situace. Opět se zde nabízí využití příkladů (textů, popř. nahrávek) z médií i běžné komunikace. Simulací různých prostředí vede učitel žáka ke správnému užívání ustálených forem, jako jsou oslovení, omluva, prosba, vzkaz apod., i ovládání mimojazykových prostředků řeči (mimika, gesta). Učitel vybírá a předkládá žákům vhodné texty, tím je motivuje k četbě a k následné analýze a společné diskusi. Rovněž zadáváním referátů (prezentací), slohových aj. prací k aktuálnímu kulturnímu i společenskému dění vede učitel žáky k tomu, aby vyslovovali své názory, zaujímal postoje, obhajovali je, byli schopni akceptovat protiargumenty a vzájemně tolerovali své názory.</p> <p>Kompetence sociální a personální: Se závěrem uvedeným výše v oblasti rozvoje komunikativních kompetencí souvisí rozvoj kompetence sociální a personální. Učitel vede žáka ke komunikaci nejen mezi nimi, ale také mezi žákem a jeho spolužáky (kolektivní práce, diskuse). Žáci musí reagovat na své vlastní projevy i projevy druhých a pod vedením učitele kontrolovat, opravovat a hodnotit své výkony (písemné i mluvené). Učí se tak nejen aplikovat své znalosti, řešit odborné problémy v daném předmětu, ale také vhodně a citlivě sdělovat výtky i pochvaly, navrhnout jiná další možná, lepší řešení apod. Na druhou stranu se žáci tímto učí přijímat kritiku ze strany svých vrstevníků, reagovat na ni a příště se nedostatků vyvarovat.</p> <p>Kompetence občanská: Učitel vede v diskuzích žáky k tomu, aby respektovali přesvědčení druhých lidí, vážili si jejich vnitřních hodnot a byli schopni vcítit se do situace ostatních lidí. Předmět CEJ zde spolupůsobí s ostatními předměty na celkovém rozvoji občanských kompetencí. Zároveň tím, že učitel organizuje pro žáky návštěvu filmových a divadelních představení, výstav, exkurzí do knihoven, galerií, muzeí apod., rozvíjí jejich estetické cítění a vytváří prostor pro diskusi, analýzu a formulování závěrů.</p>
Způsob hodnocení žáků	<p>Podklady pro hodnocení žáka (studenta) se získávají zejména soustavným pozorováním aktivit žáka v hodinách CEJ, sledováním jeho výkonů a připravenosti na výuku a výslednou analýzou, různými druhy a formami zkoušení (písemné, ústní) a testů, příp. samostatnými pracemi, zvláště prezentacemi. I tyto jednotlivé formy mají být nápomocny k vlastnímu sebehodnocení (autoevaluaci) žáka, jež je realizována především těmito formami:</p> <p>Po napsání a oklasifikování školní slohové práce je nezbytné, aby žák písemně provedl „Opravu“ této práce. Cílem je uvědomění si nedostatků (gramatických, syntaktických, stylistických) a zafixování správného řešení, použití jazykových jevů a prostředků či slohového postupu.</p> <p>Žáci mohou rovněž po napsání gramatických cvičení, jazykových testů, rozborů apod. opravovat své práce navzájem, přičemž uvádějí správná řešení a navrhnou hodnocení.</p> <p>Žáci jsou vedeni k tomu, aby po ústním zkoušení zhodnotili svůj výkon s poukazem na odprezentované znalosti a dovednosti.</p> <p>Žák je schopen vyjádřit svůj názor na text (písemnou slohovou práci), kterou napsal sám, a obhájit své názory a postoje. Zároveň je schopen vyjádřit své názory na práce jiných.</p> <p>Poznámka: Aktuálně platné způsoby hodnocení jsou uvedeny na webových stránkách školy (https://www.gymkh.cz/pravidla-hodnoceni-v-predmetech/)</p>